

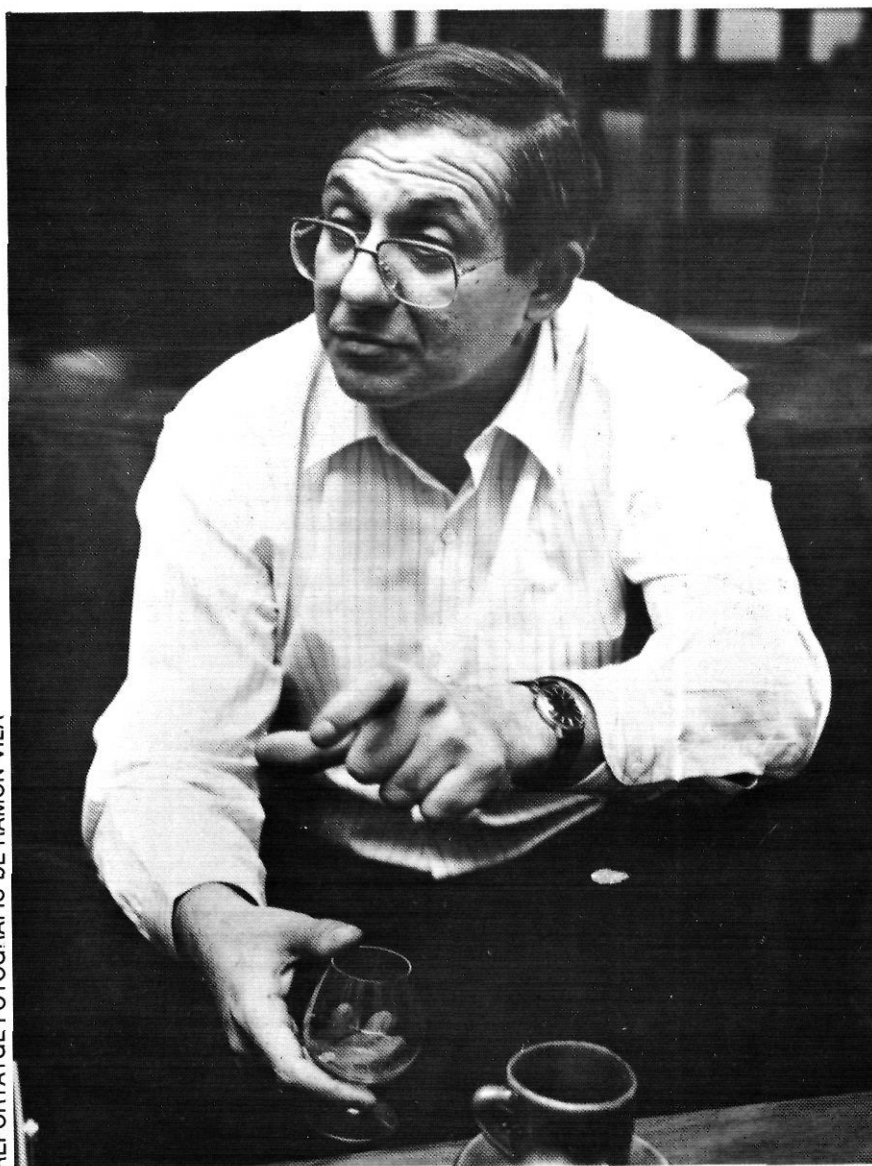
Joaquim Ferrer, del «terreny central» a la Conselleria de Cultura

L'any 1979, Joaquim Ferrer i la seva muller, Rosa Domènech, militaven en el PSC.

L'any 1986, ella continua militant en el PSC i ell és conseller de Cultura de la Generalitat i militant de Convergència Democràtica.

Ella és de Llagostera i va anar a viure a Barcelona quan van nomenar al seu pare cap d'una sucursal bancària al cap i casal. Va fer els estudis d'assistent social i es va posar a treballar al Camp de la Bota, un dels suburbis de barraques de la Barcelona dels anys seixanta. És una història de l'època en què entre els assistents socials, hom hi trobava fermes lluitadors antifranquistes.

Ell va fer els estudis de professor mercantil i va començar a treballar a l'editorial Albertí, on va connectar amb el món del catalanisme antifranquista i on va aprendre a fer d'historiador. Té set llibres publicats i un dens currículum polític. Fou un dels fundadors del Reagrupament i ha estat diputat a Madrid. Diu que ser conseller de la Generalitat ha estat sempre el seu màxim somni polític, i que ara ja no pot aspirar a res més.

“Convergència no és un partit socialista, però és possible de fer-hi una política progressista si dintre hi ha gent progressista”

rebaixar Catalunya a la tercera divisió. Quan l'any setanta-nou ens vam unir el Reagrupament i el PSC-PSOE, jo vaig arribar a la conclusió que els que érem partidaris d'una ideologia socialista i catalanista havíem fracassat, però que el món seguia i que, si badàvem gaire, el que fracassaria seria el país. Jo ja veia que el socialisme s'havia perdut, però corriem també el risc de perdre Catalunya. Vaig deixar el PSC i de moment no em vaig fer de cap partit. Però vaig pensar que si no guanyava Convergència, fotuda. Em vaig alegrar molt quan va guanyar, l'any 80, i vaig felicitar Pujol.

- La decisió de militar a Convergència, com la vau prendre?

- Quan vaig abandonar el PSC, em vaig retirar i vaig dedicar-me de ple al meu treball a la Fundació Bofill, fins que a principis del 1982 en Pujol em va cridar. Havia llegit uns articles meus al diari sobre el civisme. Va dir-me que li havien agradat molt i si li podia concretar una política per actuar en aquell camp. Ho vaig fer i per tal que pogués portar-la a la pràctica va organitzar la subdirecció d'Acció Cívica, adscrita a Presidència. Vaig estar-hi tot l'any 82. L'octubre d'aquell any, hi havia eleccions generals. Jo era independent, no militava a Convergència tot i el meu càrrec. Em van proposar d'anar a les llistes i em van trobar molt tou. Vam fer un conclave familiar i la Rosa em va animar que hi anés. Em vaig fer de Convergència.

“No hi ha un partit socialista català, i això significa una ferida profundíssima per a la gent de la meva generació”

- Algú ha dit que sou afectat del fanatisme del convers. Com es va produir la vostra conversió? No és gaire freqüent el pas de la militància socialista a la convergent...

- El procés d'unitat socialista, l'any 1979, va ser un error. Un error del qual jo també en tinc la culpa. Va ser una feblesa dels qui hi participàvem. Jo era partidari, abans d'anar a la unitat, de dissoldre'ns, però el grup va creure que havíem d'anar cap allà. Quan el Reagrupament va decidir la unió amb el PSC-PSOE, fent broma dèiem que ens associàvem a la Shell. Però estàvem equivocats, perquè a la Shell, no s'hi associa ningú. Hom entra a treballar-hi. Al congrés de la unitat es va acabar el Partit Socialista de Catalunya. Això, explicat d'aquesta manera telegràfica, sembla senzill, però va representar un trauma terrible. No sóc un convers, perquè sóc ara igual de progressista i de

catalanista que sempre. Veig que moltes de les coses que vull fer en política les faria millor en un partit socialista, però no hi ha un partit socialista català, i això significa una ferida profundíssima en la gent de la meva generació. Un partit socialista hauria d'haver estat l'avantguarda dels interessos de Catalunya i no una cosa que fes seguidisme. El producte que va sortir després de la unitat fou un malíssim negoci per al socialisme català.

L'atracció de Convergència

- Convergència no és pas un partit socialista...

- Certament no és un partit socialista, però és possible de fer-hi una política progressista si dintre hi ha gent progressista. És el grup que, amb totes les seves mancances, ha defensat i defensa Catalunya a la primera divisió. Mentre que tots els altres partits representen

Un gran fracàs

- La decisió de donar-vos de baixa del PSC, com l'havíeu presa?

- Quan es va produir una unitat en la qual jo no creia, vaig entrar a formar part de l'executiva del nou partit. Jo ja no volia anar-hi, però em va tocar. No m'hi trobava a gust. En el nou partit, jo m'hi vaig sentir incòmode, en el sentit que havíem deixat de ser un partit català. El centre de gravetat ja no era aquí. Allò havia esdevingut una altra cosa. I després, que una part de la gent que hi trobava deia que eren socialistes, però jo no aniria amb ells a prendre un cafè a la cantonada. Em vaig trobar en un ambient poc atractiu, des d'un punt de vista polític i també des d'un punt de vista humà, que també és una cosa important. Per això, l'any setanta-nou, me'n vaig donar de baixa. Personalment va resultar un trauma terrible, un trauma que no m'atreveria a dir que estigui curat. Havia estat anys defensant una cosa que veia morir. En el nou partit socialista sorgit de la unitat, jo hi veia, i hi continuo veient, un gran fracàs. Jo no m'estic de dir-ho, i m'agradaria que també ho reconegués l'Obiols.

"Pallach era un gran polític i un gran pedagog, però tenia, a més, una gran qualitat: veies que el que deia, s'ho creia"

- Quin record us queda de la vostra experiència com a diputat a les Corts?

- A les eleccions generals del vuitanta-dos jo anava en el número nou de la llista de Convergència i en van sortir vuit. O sigui que vaig continuar a Acció Cívica, on m'ho passava molt bé. Però el desembre del 1983 va dimetir en Punset i aleshores em va tocar a mí. Vaig renunciar a Acció Cívica i he fet de diputat dos anys. Ha estat una experiència atractiva, perquè he vist el conjunt de l'Estat. He vist com es couen els temps polítics al Congrés dels diputats i allà he mantingut excel·lents relacions amb els diputats del

PSOE. A mi ja em sembla bé que existeixi el PSOE, el que no em sembla bé és que estiguin aquí.

El Reagrupament

- Amb Josep Pallach havíeu estat un dels fundadors del Reagrupament Socialista i Democràtic, l'any 1974. Com vau conèixer Josep Pallach?

- Jo provenia d'allò que en diem "el terreny central", un món de lluita catalanista i antifranquista on coincidíem gent molt diversa. Nosaltres no consideràvem que allò fos un combat estrictament polític, sinó una cosa elemental, la defensa d'uns mínims. En acabar-se els anys seixanta, tothom va anar-se encasellant políticament. Jo, concretament, vaig conèixer en Pallach. Va ser d'una manera gairebé fortuïta. En tornar de l'exili havia publicat un llibre sobre els instituts-pilot, si no m'equivoco, i jo li vaig voler fer una crítica per a publicarla a la revista "Oriflama". Abans em va semblar convenient parlar amb ell i vam quedar una tarda de diumenge d'hivern a la plaça major de Palafrugell, davant del Fraternal. Vaig anar-hi amb la meua dona i

ens vam passar la tarda parlant del llibre, i també d'altres coses. Ens va fascinar la seva personalitat oberta, de bona persona. Era un gran polític i un gran pedagog, però tenia, a més, una gran qualitat: veies que el que deia s'ho creia.

- Amb ell vam participar en la creació del Reagrupament Socialista i Democràtic. Què us va impulsar a adherir-vos al procés?

- Quan eli va plantejar la necessitat de fer un reagrupament de forces que anessin cap a la formació d'un partit socialista de Catalunya, ens vam adherir al projecte i vam formar un grup que es deia Socialistes Demòcrates Catalans on hi havia gent d'inspiració cristiana que optaven pel socialisme. Nosaltres teníem un concepte mític del socialisme, i en Pallach ens va ensenyar què era realment, que no tot eren flors i violes. I ens va confirmar en la idea que era possible lligar els plantejaments socialistes amb els de catalanitat. Aleshores ja fèiem un moviment coordinat amb la gent que provenia del Moviment Socialista de Catalunya, com en Rudolf Guerra, en Tàpia, en Cuitó, l'Edmon Vallés, i nosaltres, els Socialistes Demòcrates Catalans, grup en el qual hi havia en Fèlix Martí, en Salrach, que ara és catedràtic a la universitat, l'Esteve, en Josep Verde una mica més tard, en Sunyer, la gent d'ERC amb l'Heribert Barrera al davant, el Bloc Popular de les Terres de Lleida, on hi havia en Lladonosa, en Ciurana, l'Arana. Tot plegat va cristal·litzar el novembre del 1974 en la creació del Reagrupament.

- Quins contactes teníeu a Girona?

- A Girona teníem en Curbet, en Paco Pluma i en Paredes, al començament. En Curbet era un "nano" que tenia les idees molt clares, i era molt combatiu. Era jove. En Bertran, de Figueres, i alguna gent que es movia al seu voltant. A en Fita, va haver-hi una època que pràcticament li vam considerar. En Quim Jubert valorava molt en Pallach però no s'acabava de decidir. A Palafrugell, hi havia la Rosa Brunet, una mestra. Durant una època també va semblar que en Ricard Masó, en Carles Batlle i altres amics seus es farien del Reagrupament, però al final van optar per Convergència. També va ser del Reagrupament, una temporada, en Jordi Sobrequès. Però en Curbet era "l'home". L'home públic, el més conegut, era en Paredes.

***"Nosaltres
teníem un concepte mític del
socialisme, i en
Pallach ens va
ensenyar què
era realment,
que no tot eren
flors i violes".***

La lluita per uns ajuntaments democràtics

- Tant en Curbet com en Paredes havien participat abans, de la constitució del Reagrupament, dels plantejaments que eren partidaris d'obrir un front als ajuntaments franquistes, i van aconseguir col·locar en Paredes a l'ajuntament de Girona. Teniu publicat un llibre sobre aquells plantejaments. De quina manera hi participàveu?

- Em sembla que encara era a l'època del "terreny central" quan jo vaig començar a reunir gent que eren regidors... A partir del 1966 van començar a aparèixer en alguns ajuntaments de Catalunya personatges que s'havien presentat pel seu compte, sense connexió amb nosaltres, a les eleccions municipals pel terç familiar, i que quan van sortir elegits van plantar cara a l'oligarquia local. És el cas d'en Barenys a Terrassa, i d'en Baltà al Prat. Com que eren pocs, de seguida vam sentir-ne parlar i hi vam connectar. A les següents eleccions del 1969, es va presentar més gent, alguns pel seu compte i d'altres que ja coneixíem, i tots plegats vam començar a fer unes reunions mensuals a les quals venien. Jo me'n cuidava, tot i que no era regidor. A les eleccions del 1973 en Jaume Curbet, que havia connectat amb nosaltres quan treballava a la fundació Jaume Bofill de Barcelona, va traslladar aquest plantejament a Girona i van col·locar Joan Paredes a l'ajuntament de Girona. En Sagrest i el seu cosí, en Sala, van

***"En Curbet era
un "nano" que
tenia les idees
molt clares, i era
molt combatiu"***

entrar al d'Olot i també van integrar-se al grup que nosaltres coordinàvem.

"Terreny central"

- Us heu referit en dues ocasions al "terreny central". Què voleu dir, exactament?

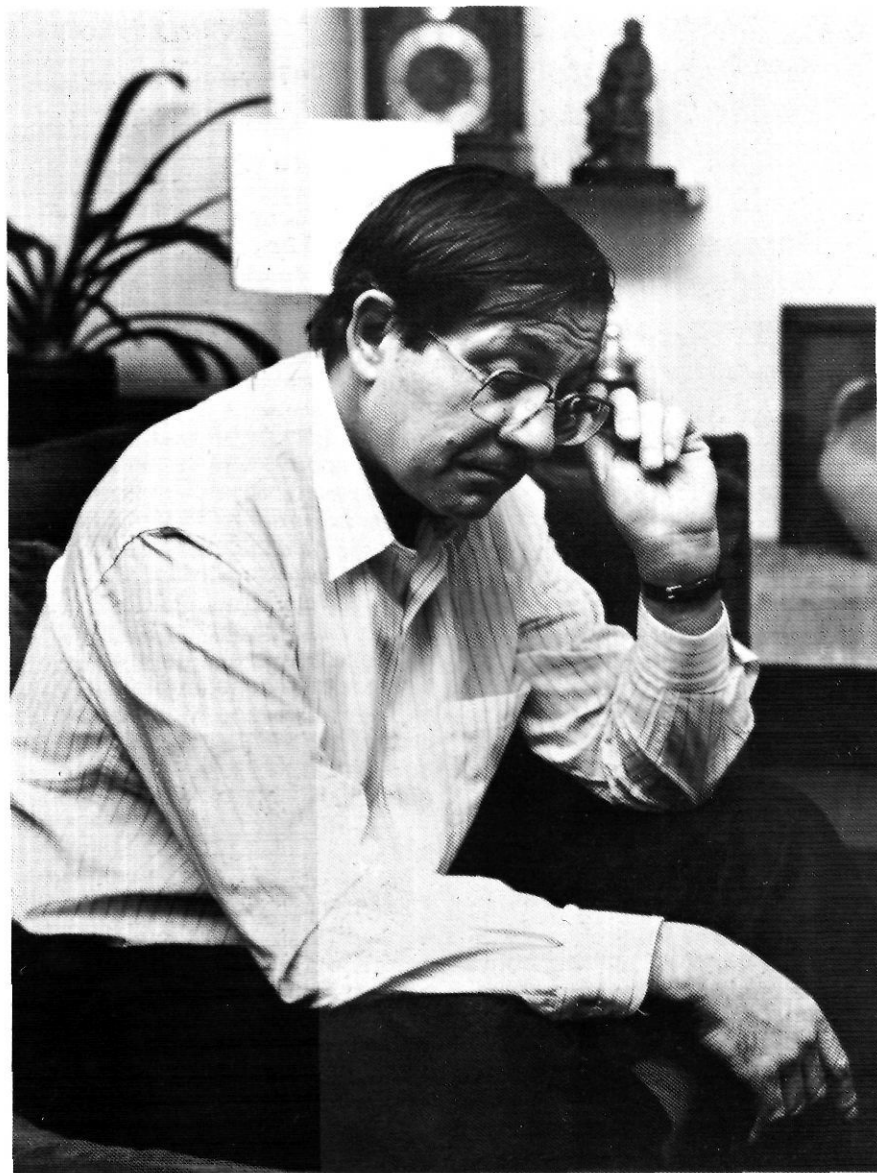
- Parlo de l'època en què molta gent, des de camps molt diversos, lluitava contra la dictadura i a favor de les reivindicacions nacionals. Jo concretament ho feia des d'unes plataformes que havia creat Jordi Pujol en sortir de la presó i que es deien CIRP i CEPEINSA, sigles que ja no recordo què volien dir, si és que volien dir alguna cosa. En elles, hi va col·laborar molta gent que després ha seguit camins diversos: Marta Mata, Josep Maria Bricall, Joan Garcia Grau, Rafael Pradas, Quico Vila Abadal, en Sunyer... Jo m'encarregava allà del treball dintre del camp de la immigració, junt amb Josep Maria Matabosch i un grup d'assistents socials entre els quals hi havia Rosa Domènech, la que seria la meua muller.

- Com vau conèixer Jordi Pujol?

- Va ser a l'editorial d'en Rafael Albertí. Vaig treballar-hi set o vuit anys i hi vaig conèixer molta gent. Entorn del llibre català es practicava un activisme que aquell qui no l'hagi conegut ara li costarà d'entendre. Hi havia molts venedors voluntaris de llibres, que anaven per les cases i de passada, repartien propaganda clandestina als seus clients. Des de "Difusora General", una distribuïdora de llibres catalans que havia muntat Rafael Albertí, donàvem suport a aquesta agitació política nacionalista i evidentment antifranquista. L'any 1964 s'acomplia el 250 aniversari de la caiguda de Barcelona a mans de Felip V. Rafael Albertí va escriure i editar el llibre "L'onze de setembre" i des de la distribuïdora vam treballar molt en l'organització de la manifestació de l'onze de setembre. La manifestació gairebé havia mort durant els anys cinquanta, a causa de la repressió, però el 1964 va ser un èxit, perquè els va agafar de sorpresa.

- Heu dit que a "Difusora General" vau conèixer molta gent...

- Tota la que en aquells moments es movia en aquell ambient. Però els qui m'han quedat més gravats a la memòria són dos policies que venien cada dos o tres mesos a fer un registre. Es deien Panadero i Gorrita. Això semblen noms de pa-

“De l'època que vaig treballar a “Difusora general” m'han quedat gravats els noms dels policies que venien a fer els registres: Panadero i Gorrita”

llassos i no de policies. Com volien fer respecte? Però en feien, i tant que en feien!

- Abans de treballar a “Difusora General”, havíeu mantingut algun tipus de contacte polític?

- El meu primer contacte amb un grup polític va ser cap els anys cinquanta-nou—seixanta. En Josep Maria Piñol em va introduir en un grupúscul que en dèiem Aliança d'Esquerra Socialista. En formaven part en Porcel, en Max Cahner, en Ramon Bastardes, en Casamajor... Josep Maria Piñol era en aquell temps, si no m'equivoco, president de Franciscàlia, una de les poques entitats de Barcelona que donava una certa cobertura a activitats polítiques clandestines, i allà ens trobàvem els de l'Aliança d'Esquerra Socialista. Vam fer tres números d'una revista que es deia “Nova República”, vam fer algunes xerra-

des de sensibilització i em sembla que alguna pintada al carrer. Però el grup va durar poc.

El centralisme

- Ara sou conseller de Cultura. En què ens hi coneixerem, a Girona?

- Girona són unes comarques en les quals es viu molt bé, però jo des del punt de vista cultural n'estic tan insatisfet, i els gironins suposo que també, com de qualsevol altra comarca del país. Des del meu punt de vista, necessiten la mateixa estrebada cap amunt que les altres comarques. L'índex de lectura a les terres de Girona és baix, l'índex de l'escultura, la pintura o el teatre és baix, com a la resta del país. Les comarques de Girona necessiten el mateix desplegament cultural que la resta del país. Quan dic desple-

gament cultural em refereixo que els béns culturals han d'estar a l'abast de tothom, gairebé a la cantonada. Igual que quan necessites unes sabates pots anar a una botiga a prop de casa i hi trobes tots els models, i algú que t'ho explica. És important d'incorporar els béns culturals a la vida quotidiana, perquè un és més feliç i desenvolupa més la personalitat. Dono absoluta prioritat a tot allò que sigui acostar els béns culturals a cada ciutadà, allò que aconsegueixi que els trobi més a prop. Referit a les comarques gironines, això pot significar, per posar un exemple, que les possibilitats del Museu d'Art Contemporani estigui a Banyoles enlloc de Barcelona no es poden descartar. Em sembla ridícul concentrar les coses en un punt. Avui dia, anar a Tarragona, a Banyoles, a Tàrrrega no és viatjar. La idea de Banyoles

“Les possibilitats que el Museu d’Art Contemporani estigui a Banyoles en lloc de Barcelona no es poden descartar”

“El que cal és organitzar Serveis Territorials a cada comarca”

m’agradaria conèixer-la a fons i estudiar-la a fons, perquè compareixo l’opinió que no està escrit en lloc que el Museu d’Art Contemporani hagi de ser a Barcelona.

- Això pot ser força difícil, ja que els fets demostren que, malgrat l’existència d’institucions autonòmiques, se segueix practicant el centralisme.

- Home! Sovint es diu: si hi ha algun centralisme, és involuntari. Però això no és una excusa. No s’ha fet l’esforç de situar l’Administració a prop del ciutadà. Per fer-ho caldria com a mínim posar-lo a nivell comarcal. Jo entenc molt bé les

reserves que respecte al Pacte Cultural van manifestar els presidents de les Diputacions de Girona, Lleida i Tarragona. Estic disposat a fer un esforç perquè l’organització del Departament de Cultura respongui a allò que hem dit sempre. El que cal és organitzar serveis territorials a cada comarca, iguals als que ara tenim a Girona, Lleida, Tarragona i Tortosa. Això va lligat, és clar, a la Llei de Divisió Territorial de Catalunya que previsiblement s’ha d’aprovar en aquesta legislatura. En aquest aspecte s’ha anat lent, però no cal impacientar-se, perquè un cop aprovada la Llei suposo que tota l’estructura de la Generalitat s’adaptarà a la realitat comarcal.

JAUME FABRE

JOAQUIM
FERRER

(1880-1920)

LAYRET

editorial nova terra

Els set llibres de Joaquim Ferrer

Joaquim Ferrer és autor de set llibres. Alguns van tenir un notable impacte en la vida del país. Quatre són dedicats al moviment obrer.

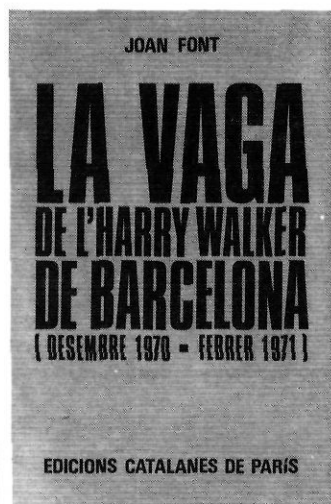
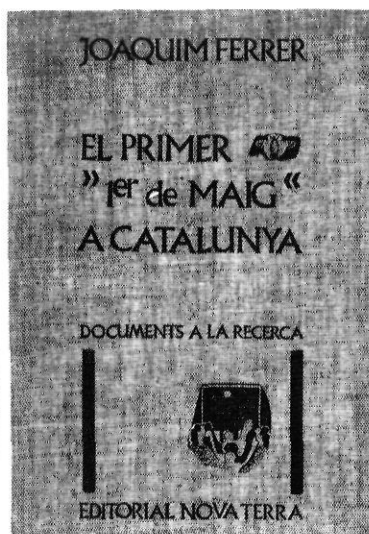
Des d’un punt de vista d’investigació històrica, el més important segurament és “El primer de maig a Catalunya”, que encara avui és de consulta obligada i ha hagut de ser reeditat dos cops. Joaquim Ferrer explica que es va animar a escriure aquest llibre després que no li fos premiat als premis Recull un treball sobre la jornada de vuit hores.

Des d’un punt de vista polític, el més important va ser el seu

Joaquim Ferrer

UN NOU IMPULS PER A CATALUNYA

Joaquim Ferrer
LA LLUITA
PELS
AJUNTAMENTS
DEMOCRÀTICS

primer llibre, una biografia de Layret publicada l'any del cinquantenari de la seva mort. A partir d'ella Maria Aurèlia Capmany i Xavier Romeu van elaborar una obra de teatre que es representava clandestinament i el text de la qual va ser publicat per les Edicions Catalanes de París. Sobre els motius pels quals va escriure la biografia, Joaquim Ferrer diu: "Layret va ser un descobriment per a mi. El trobava interessant en dos vessants: el de la sensibilitat social i el de la sensibilitat nacional".

Una altra biografia relacionada amb el moviment obrer i escrita per Joaquim Ferrer és la de Simó Piera, dirigent anarcosindicalista. En el llibre, la biografia va acompanyada d'un text que Ferrer va aconseguir que escrigués Piera, i en el qual reviu episodis del període entre 1917 i 1939.

L'únic assaig que ha publicat Joaquim Ferrer en forma de llibre és "Un nou impuls per Catalunya". Però és autor de nombrosos articles de tesi publicats a la premsa, dels quals en prepara un recull per publicar-los aplegats en un nou llibre.

El llibre "La lluita pels ajuntaments democràtics" recorda molts detalls sobre l'actuació d'aquells regidors que en temps del franquisme van portar una actitud d'oberta oposició i denúncia. És un document d'obligada consulta per a l'historiador.

L'últim llibre que ha publicat és una explicació als infants sobre el funcionament de les institucions de Catalunya.

FITXA BIBLIOGRÀFICA

Layret (1880-1920), Editorial Nova Terra. Barcelona, 1971.

El primer "1er de maig" a Catalunya. Premi Nova Terra, 1972. Editorial Nova Terra. Barcelona, 1972.

La Vaga de l'Harry Walker de Barcelona (Desembre 1970-Febrer 1971). Edicions Catalanes de París, 1973. (Signat amb el pseudònim Joan Font).

Simó Piera: Perfil d'un sindicalista. Editorial Pòrtic. Barcelona, 1975.

La lluita pels ajuntaments democràtics (1966-1976). Galba S.A. / Sagitari edicions. Barcelona, 1977.

Un nou impuls per a Catalunya. Edicions 62. Barcelona, 1982.

Institucions de Catalunya. Martín Casanovas editor. Barcelona, 1984.

